

МЕЛЬНИЧЕНКО Олександр Анатолійович,

*д.держ.упр., проф., професор кафедри громадського здоров'я та управління
охороною здоров'я ХНМУ, м. Харків;*

ОБУХОВСЬКИЙ Олександр Юрійович,

*слухач групи З-48 факультету публічного управління та адміністрування
ХарPI НАДУ, м. Харків*

СУТНІСТЬ І СПІВВІДНОШЕННЯ ПОНЯТЬ “ГРОМАДСЬКА БЕЗПЕКА” ТА “ГРОМАДСЬКИЙ ПОРЯДОК”

Постановка проблеми. “У сучасному глобалізованому світі проблема забезпечення стійкості держави й суспільства до загроз різного характеру стає все більш актуальною, особливо, коли ці загрози трансформуються й набувають нових гібридних форм. За таких умов забезпечення на належному рівні громадської безпеки, взаємодії держави та громадянського суспільства в цій сфері є вкрай важливим” [3]. Більше того, “підтримання громадської безпеки та громадського порядку особливо важливо при здійсненні значних суспільно-політичних заходів, а також при стихійному лихові, аваріях, пожежах та інших надзвичайних подіях, які різко знижують звичайні умови життя громадян, загрожують їх безпеці, майну, ускладнюють діяльність підприємств і установ” [5]. При цьому “однією з найважливіших функцій держави, її правоохоронних органів, і в першу чергу Національної поліції, є і буде охорона громадського порядку та громадської безпеки як його складової” [1]. Оскільки донині відсутні усталені тлумачення термінів “громадська безпека” та “громадський порядок”, тому слід з’ясувати сутність цих понять і їх співвідношення, Означене, зрештою, й обумовлює актуальність даного дослідження.

Виклад основного матеріалу. Проведені узагальнення публікацій за даною проблематикою (Азаров Ю., Біла Л., Доненко В., Ківалов С.,

Лихачов С., Манжула А., Мельник Р., Олійничук Р., Серегин А. та ін.) та результати власних досліджень дозволили:

1. Виділити такі сутнісні ознаки поняття “громадська безпека”: стан; впорядковані відносини у сфері адміністративно-політичної діяльності, побуті; їх регулювання; комплекс правових та організаційних заходів; сукупність встановлених і гарантованих Конституцією та законами України прав і свобод громадян; дотримання відповідних традицій та звичаїв; практична діяльність державних органів, у т.ч. правоохоронних та органів місцевого самоврядування, а також інших установ, які виконують публічні функції; забезпечення безпеки великої кількості людей, у т.ч. й окремої особи; запобігання або усунення від зовнішніх і внутрішніх загроз життю та здоров’ю людей, їх майну; забезпечення нормальних умов для розвитку, життєдіяльності та відпочинку людей, охорони їх честі й гідності, функціонування держави та її органів, об’єднань громадян, трудових колективів; створення режиму суспільного спокою, ефективної трудової, громадської та державної діяльності; захищеність духовних і матеріальних цінностей суспільства, встановленого порядку діяльності, майнових і немайнових прав, свобод кожної людини.

2. Виділити такі сутнісні ознаки поняття “громадський порядок”: стан соціальної урегульованості, спокою суспільного життя; потреби суспільства; інтереси всього народу; система відносин; урегулювання правовими та соціальними нормами; кримінальна відповідальність; охорона громадського порядку ефективною діяльністю спеціальних правоохоронних органів (МВС, СБУ, прокуратури, суду тощо) і громадських організацій (ДНД, товариства сприяння діяльності органів внутрішніх справ та ін.); наявність дисциплінарної, адміністративної, кримінальної та інших видів юридичної, а також моральної відповідальності за порушення громадського порядку; спілкування людей; громадські місця та поза ними; неухильне дотримання громадянами правил поведінки; правильне розміщення людей та речей; охорона честі та здоров’я громадян, нормальні умови для життя та

відпочинку людей, діяльності державних органів, підприємств, установ та організацій; зміцнення народного надбання; громадський спокій; впорядковане громадянське співжиття.

3. Погодитись із наступними твердженнями: “дотримання вимог громадської безпеки часто запобігає дестабілізації громадського порядку, з яким тісно пов’язані трудова дисципліна, дотримання правил внутрішнього розпорядку та ін. І навпаки, забезпечення громадського порядку має суттєве значення для громадської безпеки, охорони життя людей. Водночас тісний взаємозв’язок громадської безпеки та громадського порядку не дає підстав для їх повного ототожнення” [2]. “Взаємозв’язок між громадською безпекою та громадським порядком проявляється не лише в зв’язку з тим, що в діяльності деяких органів держави співпадають завдання з охорони громадської безпеки та громадського порядку. Наприклад, міліція, виконуючи правоохоронні функції, вирішує завдання з охорони як громадського порядку, так і громадської безпеки, забезпечує як підтримку громадського та особистого спокою людей, так і безпечні умови для їх життя, здоров’я та майна” [6]. “При цьому громадський порядок став для людства природною формою регулювання суспільних відносин, у лоні яких із розвитком техніки й стали формуватися відносини громадської безпеки” [4].

4. Виокремити окремі дискусійні положення, як-от: 1) почасти використовуються тотожні характеристики досліджуваних понять: стан; відносини; правові та соціальні норми; охорона життя та здоров’я людей; нормальні умови для життя та відпочинку людей, діяльності державних органів, підприємств, установ та організацій; 2) об’єктами та учасниками громадського порядку є громадяни, хоча тотожні гарантії стосуються й осіб без громадянства та громадян інших країн; 3) “категорії “громадська безпека” та “громадський порядок” можуть розглядатися як частина і ціле” [2].

Висновки. Донині відсутні усталені тлумачення понять “громадський порядок” та “громадська безпека”, які мають співвідноситися як “результат”

та “умова”, що його забезпечує. На підставі результатів дослідження сутнісних характеристик вживаного поняттєвого апарату дістало подальшого розвитку тлумачення таких понять: “громадська безпека” – урегульована правовими та соціальними нормами взаємодія між представниками органів правопорядку й населенням, спрямована на упорядкування взаємовідносин між членами соціуму; “громадський порядок” – відсутність публічних конфліктів між окремими особами та/чи їх об’єднаннями. Подальші наукові розвідки мають бути присвячені розробці практичних рекомендацій, спрямованих на підвищення результативності публічного управління забезпечення громадської безпеки.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Агапова М.О. Національна поліція України як суб’єкт адміністративно-правового забезпечення публічного порядку. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2017. № 3. С. 155 – 159.
2. Азаров Ю.Ю. Теоретико-правові засади забезпечення громадської безпеки в умовах надзвичайних ситуацій. *Часопис Академії адвокатури України*. 2013. № 1. С. 1 – 7.
3. Дерев’янка С.П. Форми участі громадян в забезпеченні громадського порядку. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2019. № 5. URL: www.dy.nauka.com. (дата звернення: 22.07.2019).
4. Доненко В.В. “Громадський порядок”, “громадська безпека”, “безпека дорожнього руху” як складові безпеки. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2011. № 4. С. 29 – 37.
5. Лихачов С. Співвідношення громадського порядку та громадської безпеки: державно-управлінський аспект. *Наукові праці. Серія “Державне управління”*. 2011. Вип 147. Т. 159. С. 23 – 27.
6. Україна-Франція: договірні основи взаємовідносин у гуманітарній та правовій сферах : навч. посіб. / П. Д. Біленчук, О. Я. Толочко, А. В. Кофанов, О. Л. Кобилянський. Київ : ННІПСК КНУВС, 2009. С. 22 – 53.